

11. World Development Indicators, The World Bank. Last update December 21, 2012. [Електронний ресурс] / World Bank Institute. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>.

12. Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/docs/128d.pdf>.

13. Інформація щодо заяви міністра аграрної політики та продовольства Миколи Присяжнюка відносно результативності Державної програми активізації розвитку економіки. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/uk/node/5325>.

14. Мальчикова Д. С. Порівняльний аналіз проблем розвитку сільської місцевості України та Європейського Союзу в контексті розробки заходів регіональної політики й управління сільськими регіонами / Д. С. Мальчикова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2009. – № 4. – С. 158-163.

15. Голомша Н.Є. Конкурентоспроможність сільського господарства України: можливості та фактори зростання. / Н.Є. Голомша // Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2010. – № 18. – С. 67-71.

16. Статистична інформація Державно служби статистики [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

17. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Підручник. / Стеченко Д.М. – К.: Вікар, 2006. — 396 с.

18. Кундєєва Г.О. Продовольча сфера України: ринок м'яса та м'ясопродуктів. / Кундєєва Г.О. // Обладнання та технології харчових виробництв. Збірник наукових праць. – Донецьк, 2010. – № 25. С. 176-183.

19. Тарангул Л.Л. Розміщення продуктивних сил: Посібник / Тарангул Л.Л., Горленко І.О., Євтушенко Г.І. – К., 2000 – 264 с.

20. Солошонок А.Л. Результати діяльності олійно-жирового підкомплексу України / Солошонок А.Л. // Продуктивність агропромислового виробництва Науково-практичний збірник Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу (НДІ "Укראгропромпродуктивність") Міністерства аграрної політики України. – К., 2008 – № 11. – С. 112-114.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 334.732.2

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ

Швець Н.Р., д.е.н., професор; Осадець О.М., викладач

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглянуто методики оцінки фінансового стану та ефективності діяльності кредитних установ. Охарактеризовано системи оцінки, які найбільш відомі у світі. Розглянуто рейтингові оцінки діяльності кредитних спілок. На думку авторів застосування системи рейтингової оцінки фінансового стану та ефективності діяльності кредитних спілок дозволить кредитним спілкам підвищити рівень конкурентоспроможності та рівень довіри населення, що є важливим для їх функціонування.

The article deals with methods of assessing the financial condition and operations of credit institutions. We characterize the system estimates the most famous in the world. Methodological aspects of the implementation of the ratings of credit unions. The authors use rating system evaluating the financial condition and credit unions allow credit unions to raise the level of competitiveness and the level of public trust that is essential for the functioning of credit unions.

Постановка проблеми. Однією з проблем функціонування економіки України є нерозвиненість фінансової інфраструктури, що обмежує процес трансформації заощаджень у інвестиції та гальмує економічне зростання. У вітчизняній економіці залучення фінансових ресурсів у діяльність суб'єктів господарювання є досить дорогим, оскільки зумовлене низьким рівнем розвитку інституційних елементів фінансової інфраструктури, в тому числі небанківських фінансових інститутів. Тому стає досить важливим кількісне зростання фінансових посередників, підвищення ефективності їхньої діяльності. Важливо розвивати не тільки банківські установи, а й небанківські фінансові інститути різних видів для забезпечення повноцінного функціонування фінансової системи. Окреслені проблеми ще більше загострились в умовах економічної нестабільності. Усе це визначає актуальність і необхідність дослідження питань подальшого розвитку небанківських кредитних установ та визначення методики оцінки їх фінансового стану та діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем формування та функціонування кооперативного фінансового сектору присвячені праці багатьох науковців: О. Василика, Н. Внукової, В. Зіновчука, В. Гончаренко, О. Гриценко, М. Маліка, М. Кропивка, Ю. Ушкаренко, В.Шелудько та інших. Проте, в українській економічній літературі ще немає комплексного дослідження методик оцінки фінансового стану та ефективності діяльності кредитних спілок.

Постановка завдання. Метою статті є визначення методики оцінки фінансового стану та ефективності діяльності кредитних спілок в Україні на основі використання світового міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останніми роками в Україні кредитні спілки завойовують своє місце на ринку фінансових послуг. Спостерігаються як позитивні, так і негативні тенденції в розвитку кредитних спілок. Серед основних негативних факторів можна назвати:

- порушення кооперативних принципів у діяльності кредитних спілок;
- недосконала структура кредитного портфеля, політики формування та управління активами й пасивами;
- відсутність довготермінової стратегії;
- відсутність механізмів підтримання фінансової стабільності та гарантування вкладів членів кредитних спілок;
- неврегульованість нагляду, контролю за діяльністю кредитних спілок.

Як показує світовий досвід, регулюючим органом кредитних спілок може бути державна чи напівдержавна установа. В Україні, згідно із Законом України "Про кредитні спілки" [1], функції з регулювання й нагляду за діяльністю кредитних спілок покладено на спеціально вповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг - Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України.

З огляду на вищевказані проблеми у діяльності кредитних спілок в Україні доцільно зобов'язати контролюючий орган проводити на підставі звітності розрахунок показників, які характеризують їх фінансовий стан і дотримання вимог щодо управління ризиками, та вносити рішення щодо усунення виявлених недоліків. Для цього необхідно запровадити методику оцінки фінансового

стану та ефективності діяльності кредитних спілок.

У світовій практиці регулювання діяльності кредитних установ існує багато методик оцінки їх фінансового стану та ефективності діяльності, які застосовуються в різних економічних умовах. Розглянемо декілька систем оцінки, які найбільш відомі у світі.

1. Угоди Базель I і Базель II, затверджені Базельським комітетом з питань банківського нагляду, які стосуються не тільки банків, а й всіх кредитних установ. Вони передбачають ліквідацію нерівноправного становища банків та кредитних установ, зумовленого різними вимогами до рівня достатності капіталу. Базельські угоди щодо власного капіталу складається з трьох розділів:

- визначення мінімального обсягу капіталу;
- взаємовідносини між банками і регулюючими органами;
- стандарт інформаційної прозорості фінансових інститутів.

Кожна з вимог даних угод повинні сприяти підвищенню доцільності світового фінансового ринку та вдосконаленню механізмів контролю ризиків.

Відповідно до угод будь – які кредитні операції вимагають резервування певного обсягу капіталу для покриття можливих збитків. Сума у відсотках до кредитів встановлюється за системою коефіцієнтів залежно від ризиків. За наявним кредитним рейтингом позичальників, який визначається відповідною рейтинговою компанією, будуть застосовуватись розміри базових коефіцієнтів.

Базова ставка коефіцієнта 100 % означає, що 8% від кредиту повинно бути зарезервовано. Коефіцієнт 0% не вимагає резервування коштів. Проміжні коефіцієнти 20 % і 50 % використовуються при кредитуванні банків і корпорацій, які вважаються стабільними і мають високі рейтинги.

Коефіцієнт 150 % вимагає наявності 12% від суми кредиту і застосовується щодо клієнта з низьким зовнішнім рейтингом та при затриманні оплати клієнтом більше ніж на 90 днів [8,9].

2. Система CAMELS заснована на оцінці шести показників діяльності кредитної установи. Вона зручна для службового користування і містить ряд показників конфіденційного характеру. Показники системи CAMELS:

- C – капітал;
- A – якість активів;
- M – менеджмент;
- E – дохід;
- L – ліквідність;
- S - чутливість до ризиків [2].

3. Набір фінансових коефіцієнтів PEARLS. В систему аналізу включені фінансові коефіцієнти і правила, які пропонуються для використання фінансовими установами. Кожна буква в назві PEARLS означає конкретний розмір моніторингу і оцінює певну сферу діяльності кредитного кооперативу:

- P – Protection – захист – означає створення необхідного резерву для покриття втрат від проблемних кредитів.

- E – effective financial structure – ефективна фінансова структура – система PEARLS пропонує певну систему діяльності кредитних кооперативів.

- A – assetquality – якість активу – коефіцієнт неповернення не повинен перевищувати 5 % від обсягу усіх виданих кредитів.

- R – ratesofreturnandcost – норма рентабельності та витрати –PEARLS має всі необхідні компоненти чистого доходу, щоб допомогти підприємству обчислити доходи за інвестиціями і розрахувати операційні витрати.

- L – liquidity – ліквідність – підтримка повноцінного резерву ліквідності.

- S – signsofgrowth – ознаки зростання – зростання характеризується показниками: сума балансу; кредит; ощадні вклади; інституційний капітал [6].

4. Система рейтингового аналізу фінансового стану кредитних спілок KAPER передбачає чотири групи показників: K – капітал; A - якість активів; P – ліквідність; E – ефективність; R- рентабельність.

У 2000 р. Національна асоціація кредитних спілок України запровадила рейтингову систему оцінки фінансового стану кредитних спілок для членів асоціації. При розробці цієї системи застосовувалася методика, закладена в основу рейтингового аналізу фінансового стану KAPER. Рейтингова система НАКСУ передбачає розрахунок таких показників:

- Капітал оцінюється за чотирма показниками в балах від мінус 40 до плюс 40;

- активи оцінюється за шістьма показниками, від мінус 20 до плюс 25 балів;

- доходність визначають два показники - від мінус 20 до плюс 20;

- ліквідність - один параметр у діапазоні від нуля до п'яти;

- рівень простроченості - три показники, від мінус 10 до плюс 10.

Загальна оцінка, залежно від стану кредитної спілки, може коливатися від мінус 90 до 100 балів. Якщо загальна оцінка нижче нуля, значить фінансовий стан кредитної спілки критичний, від 1 до 25 - дуже серйозні проблеми, від 26 до 40 - складна, ситуація, яку можна виправити, від 41 до 60 - задовільний стан, від 61 до 75 - стан добрий, бал понад 75 відображає дуже добрий фінансовий стан кредитної спілки [4].

Висновки. Отже, нами було розглянуто методики оцінки фінансового стану та ефективності діяльності кредитних установ та, на нашу думку, вони не можуть всебічно охарактеризувати фінансовий стан та діяльність кредитних спілок. Як ми вже згадували вище, кредитна спілка є фінансовою організацією, але способи та напрями її роботи мають свою специфіку. Тому не всі показники, що характеризують ефективність кредитних установ, можуть бути використані для оцінки ефективності діяльності спілки.

На основі проведеного аналізу особливостей існуючої методики рейтингової оцінки діяльності кредитних спілок нами запропоновано додати до діючої рейтингової системи НАКСУ ще два фінансових показника, які входять в набір фінансових коефіцієнтів PEARLS: захист і ефективну фінансову структуру. Вибір саме цих показників спричинений відсутністю у кредитних спілок резервів для покриття втрат від проблемних кредитів і чіткої системи діяльності кредитних кооперативів.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про кредитні спілки” від 20 грудня 2001р. № 2908 –III; з останньою поправкою від 10.07.2003 № 1096-15

2. Положення "Про порядок визначення та застосування комплексної рейтингової оцінки комерційних банків за системою «CAMELS» / НБУ: Департамент інспектування банків. - К.:НБУ, 1998. - 28 с.

3. Дадашев, Б.А. Кредитні кооперативи в Україні: проблеми й перспективи розвитку / Б.А. Дадашев// Вісник Української академії банківської справи.- 2001. - №1(10). - С. 22- 24.

4. Кредитні спілки в Україні: основні засади діяльності/ навчальний посібник. – в 2-х книгах [Амброва О.В., Вайсбротт В., Вишневський І.І.]; за ред.Оленчика А.Я. – К.: УІРФР; книга І.- 656с., книга ІІ. – 772с.

5. Слобода Л.Я. Зарубіжний досвід регулювання кредитних ризиків та перспективи його застосування у вітчизняних банках // Регіональна економіка (укр.). - 2004. - № 3. - С.209-218.

6. Финансовый менеджмент. Теория и практика / Под ред. Стояновой Е.С. - М.: Перспектива, 1997.

7. Шкляр, М.Ф. Кредитная кооперация: учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп./ М.Ф. Шкляр. – М. : Издательско – торговая корпорация “Дашков и К”. – 2003. – 332с.

8. Базельское соглашение II: требования, перспективы - [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.reglament.net/bank/msfo/2005_3_article.htm.

9. Базельські угоди про капітал - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15970122/bankivska_sprava.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В.В.

УДК: 338.432(479.24)

ДИНАМИКА ПРОИЗВОДСТВА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Алифов Вусал Ягуб оглы, докторант

Азербайджанский государственный аграрный университет

В статье рассматриваются вопросы обеспечения населения республики продовольственными товарами. Анализируются основные экономические показатели в области растениеводства и животноводства, а также количество продовольствия приходящегося на душу населения в течении года. Даны рекомендации для увеличения производства продовольственных товаров.

The article deals with security and safety of the population foodstuffs. Discusses the main economic indicators in crops and livestock sectors. Also identifies how much food gets per capita during the year. Recommendations for increasing food goods.

Постановка проблемы. Экономические реформы, проведенные в Азербайджане, направлены на все секторы экономики, в том числе и сельского хозяйства, обеспечение стабильного развития и решение проблем социальной сферы. В республике, по сравнению с 2005 годом, в 2011 году ВВП в реальном выражении увеличился в 4 раза, среднегодовой уровень инфляции в 2011 году составил 7,9 %.

Исторически наиболее важными задачами, стоящими перед обществом являются вопросы обеспечения продуктами питания и пищевыми продуктами для удовлетворения потребностей населения. И в данное время эти вопросы не потеряли своего значения. Наиболее важными задачами в аграрном секторе в настоящее время являются решение проблем производства продовольственных и пищевых продуктов. От уровня развития сельскохозяйственного сектора зависит обеспечение населения продовольствием. Независимо от экономической системы и времени аграрный сектор имеет свои особенности.

Анализ последних исследований и публикаций. По мнению академика З. Самедзаде в разных странах аграрный сектор отличается техническим уров-